

॥ पृष्ठ ०
॥ ५२ ॥

क्षीरवृक्षजमंगुष्टपरीणाहमृजुंरुभं ॥ २॥ प्रासादस्नानमध्येतुस्त्रापयेन्मूलवि
श्या ॥ शंकोद्विगुणमानेनपरितोमंडलं लिखेत् ॥ ३॥ मंडलांतं लिखेद्यथांशं
खोपूर्वापराणयोः ॥ न्यस्यविंदुद्वयंसूत्रं प्राक्प्रत्यसंस्थितं लिखेत् ॥ ४॥ विंदु
द्वयांतरं प्राक्षंकरुपाननपुष्टवत् ॥ ज्ञातं प्राक्सम्पदिकसूत्रमेवंसूत्रेसमीक्षते
५॥ सीमासूत्रमिदं श्रांतमुत्तयथपरं लिखेत् ॥ अष्टदिक्षयधान्यायंसीमासू
त्रंतथालिखेत् ॥ ६॥ त्रिः पंचसप्तहस्तं वा अधिकं वा यथेक्षया ॥ कुर्यात्तसूत्र
विन्यासंग्राह्यं स्नानसमृषये ॥ ७॥ दिक्सूत्रं भ्रमणेनैव चतुरस्रात्तयेलुनः ॥
अष्टदिक्षयधान्यायंशंकुस्त्रापनमारभेत् ॥ ८॥ शंकुसंस्त्रापनाकालेनिमित्त
निचलक्षयेत् ॥ रुद्रभं चेत्सिद्धिमाप्नोति अरुभं शोतिमाचरेत् ॥ ९॥ चतुरस्रं
सूत्रतंचचतुरस्रायतंतुवा ॥ चतुस्रं चतुर्विधं ॥ १०॥ स्त्रि
त्यासनानियानानिचतुरश्रेचरुत्तके ॥ चतुस्रं चतुर्विधं ॥ ११॥ शयनंतत्रकुर्वीत विश्वरूपंतथैवच ॥ लोकाक्रांतं सरं शोशंतत्रकु

॥ राम ॥
॥ ५२ ॥

र्थाद्विचक्षणः॥१२॥ एवं विंबानुगुण्येन प्रासादं कारयेद्बुधः॥ आरभ्य मेरुह
स्तादिद्वादशां तमेव च॥१३॥ अयुतेनैव हस्तेन कुर्यात्सयतनं हरेः॥ युग्मं वामे
सकाम्यस्य अयुक्तं भुक्तिकामदं॥१४॥ माहाद्दशतलांतं वै यथा विज्ञानुसारतः
मानयित्वा विधानेन उपानंतत्र कारयेत्॥१५॥ चतुर्वैवास्वुरास्त्रज्ञैः आरभ्य प्र
थमेष्टकां॥३॥ ष्टकास्त्रिंशतिप्रोक्ताशिलाकाष्टनमृन्मयाः॥१६॥ शैलेषु वि
मानेषु शिलास्या अथमेष्टकाः॥ काष्टेन चामतिमौणेतैनेव प्रथमेष्टकाः॥१७॥
रूपकेष्टकया कुर्याद्विमानेतिष्टकामये॥ आमेष्टकाचिते दृष्ट्ये शिलास्या अथ
मेष्टकाः॥१८॥ शैलेष्टकाम्यारचिते शिलास्या अथमेष्टका॥ शिलाकाष्टमये
विष्ट्ये शिलास्या अथमेष्टका॥१९॥ ष्टकाकाष्टयुक्तेषु ष्टकाप्रथमेष्टका॥२०॥
शिलामग्रहणे देशे सा विवासपुरःसरं॥२१॥ संगृह्य नुशिलांतत्र पुल्लिंगादि
परोक्षयेत्॥ उपानादिनुस्त्वंतं पुल्लिंगशिलया भवेत्॥२२॥ स्त्रीलिंगशिल
या चैव कारयेत् अथ मांशिलां॥ नपुंसकेन शिलया कुर्यात्स्त्रीलिंगं तथा॥-

॥ ५२० ॥
॥ ५३ ॥

२२॥ प्रतिमादारुवत्प्राप्तानिदोषागुणवत्तरा ॥ अन्यथाविहितैर्लिंगे लोभाद्
ज्ञानतोपिवा ॥ कर्तुः कारयितुर्नाद्योगजोगृह्यनिश्चितः ॥ २३ ॥ इदानीं संभव
स्यामिमृन्मयस्येष्टकाविधिं ॥ रथकारेण निर्दिष्टं देशमासाद्यदेशिकः ॥ २४ ॥ त
प्रापि ज्वलिते वन्हौ सपिपाजुहुयाद्धृतं ॥ अष्टौ च मूलमंत्रेण नमूक्तेन च ठं पुनः ॥ २
५ ॥ मूलमंत्रेण समिधो याज्ञिकानुहुयास्तथा ॥ कुर्याच्च चरुणा भूयो विष्णुपार्ष
दाहुतिः ॥ २६ ॥ क्षेत्रपालस्य भूतानां वास्तुनाथस्य च स्वयं ॥ देवतानामृषीणां च
तथा देवगणस्य च ॥ २७ ॥ यथा लिंगेन मंत्रेण स्वाहांतेन विचक्षणः ॥ भूयद्दि
भिर्या इतीभिः हुत्वा पूर्णाहुतिं चरेत् ॥ २८ ॥ चतुर्दिक्षु च पूर्वाद्यं चरुणा बलिक
र्म च ॥ कुर्याद्देवेन मंत्रेण नमोऽंतेन यथाक्रमं ॥ २९ ॥ विष्णुपार्षदेभ्यश्च सर्वभूते
भ्य एव च ॥ वास्तुनाथाय च तथा क्षेत्रपालाय चोपरि ॥ ३० ॥ कृत्वाग्निमुत्सृजे देव
मग्ने होमादिकं कुरुते ॥ कुलालः प्राङ्मुखः कुर्यात्तत्र भूमत्तिकेष्टकाः ॥ ३१ ॥ पु
ल्लिङ्गादिविभागेन तद्विभागो विधीयते ॥ रेखारजूरयुग्मावायत्रपुल्लिङ्गिते

॥ यम ॥
॥ ५३ ॥

ष्टकः॥३२॥तिरश्चीनाद्यवायुग्मारेखाश्रीचतद्विष्टका॥तपुंसकस्थनिर्लेखा
रेखाअप्रेथकर्णयोः॥३३॥नपुंलिंगेष्टकातावत्गर्भाधानंविधीयते॥स्त्रीलिं
गेष्टकयाकुर्यांगर्भाधानादिपीठिकां॥३४॥पुंलिंगेष्टकयाकुर्यात्प्रासादंतद्वि
चक्षणः॥चतुर्विंशांगुलायामाग्रेष्टस्थान्मध्यमापुनः॥३५॥अष्टांद्शांगुला
यामाकनिष्टापौडशांगुला॥अर्वायामंतुविस्तारंतद्वैषमिष्यते॥३६॥आ
यामयमविस्तारास्यादाद्यादिनिकेष्टका॥एवमादिष्टकामानंकुर्याद्भूमिवशा
द्दुःखः॥३७॥महामानमनंविंश्यादल्पमानमुदीर्यते॥प्रासादपादविस्तारतु
ल्याविस्तारइष्यते॥३८॥विस्ताराद्विगुणायामांकलयेद्विष्टकांबुधः॥एवं
शिलानांशरुणांमानंशरुशिलामये॥३९॥सुपक्वासुखयपक्वाविंवाभास
दृढासमा॥एकवर्णाप्रदास्तास्याद्विष्टकाप्रथमाहिका॥४०॥काळमंडलसं
युक्तांशिनानांभिन्नांतथामनु॥स्फुटितांवर्जयेन्नूनप्रासादरंभणेष्टकां॥
४१॥चतस्रःप्रथमंकुर्याद्विष्टकादेवनालये॥आवासेपंचमूर्तीनांकलये

॥पप्र०
॥५४॥

प्रथमेष्टकः ॥ ४३ ॥ पद्मेष्टकान्विते चाम्निपक्कास्यात्प्रथमेष्टका ॥ आमेष्टका
चिते चाम्निप्रथमानान्यथा भवेत् ॥ ४३ ॥ अंकुरानर्पयेत्पूर्वमधिवासनकर्मणः
दिशां चतसृणां चाम्नः पूर्वादीनां दिशि चित् ॥ ४४ ॥ प्रयां दर्भसृजं कुर्यात्सो
डशस्तंभसंयुतां ॥ सप्ततालायनंतत्रवेदिं हस्तसमुन्नतां ॥ ४५ ॥ मध्ये कृत्वा ततः
पीठं गालिभारैस्त्रिभिः कृतं ॥ चतुर्वन्चतुरग्रं वा कुर्याद्येष्टं चतुर्मुखं ॥ ४६ ॥
द्वाभ्यां मध्यमेकेन च चतुर्परिकल्पितं ॥ सूत्रादि वेष्टितं कुंभं चान्यपीठे निचा
पयेत् ॥ ४७ ॥ परितः कलशानष्टौ अष्टदिक्षु विनिक्षिपेत् ॥ कुंभस्योपरितस्त
स्य चारिपूर्णस्य देशिकः ॥ ४८ ॥ तावत्प्रमाणं कुर्यात्तत्रान्यपीठं तथा विचं ॥ त
दर्थं तंडुलयुतं तदर्थं तिलसंयुतं ॥ ४९ ॥ आस्तीर्णं दर्भसंवाधं न वत्स्रपरिष्क
तं ॥ तदिष्टकाधिवासार्थं कृत्वा वंदे शिकोत्तमः ॥ ५० ॥ स्नापयेदिष्टकापूर्वम
पयेत्कलशान्नव ॥ त्रीहिपीठे सुनिहिते मध्ये चैवाचदिक्षु च ॥ ५१ ॥ मध्यमे क
लशे सर्पिः प्राच्यां स्तीरे विनिक्षिपेत् ॥ आग्नेये दक्षिणाम्येतु गुळं नैऋतदिश्य

॥राम॥
॥५४॥

पि ॥ ५२ ॥ पंचगव्यं फलरसं वारुणे मातरि उवनि ॥ गंधवारितश्चासौ म्ये लोह
तोयं शिवे मधु ॥ ५३ ॥ विन्यस्य नववस्त्रेण वेष्टयित्वा समर्चयेत् ॥ स्नापयेत् लेष्ट-
कार्पाते स्नापयेत् कलशैः क्रमात् ॥ ५४ ॥ पयो वृतेन सास्नाथ्रे स्नापयेत् यथा ततः ॥
स्नापयेद्दिक्षु तोयेन मधुवातेति मंत्रतः ॥ ५५ ॥ फलिनी तनुवाकेन स्नापयेत् कणवा-
रिणा ॥ हिरण्यगर्भं मंत्रेण स्नापयेत् लोहवारिणा ॥ ५६ ॥ दक्षिणाग्नेति मंत्रेण
स्नापयेत् लोहद्वारा संनापयेत् ततः ॥ स्नापयेत् पंचगव्येन पंचवारुणिकैस्तथा ॥ ५७ ॥
गंधद्वारेति मंत्रेण स्नापयेत् गंधवारिणा ॥ मधुवातेति मंत्रेण मधुस्नानं समाच-
रेत् ॥ ५८ ॥ अतश्च्युतेति सास्नाथ्रे वृतेन स्नापयेत् ततः ॥ एकैकं नववस्त्रेण दर्भयुक्ते-
न वेष्टयेत् ॥ ५९ ॥ परिगृह्येष्टकाः सर्वा रायनोपरि निक्षिपेत् ॥ तोरणद्वारकुंभां
श्च स्वनांश्च परिपूजयेत् ॥ ६० ॥ यष्ट्यो मध्यमे कुंभे परमात्मा चतुर्मुख ॥ अष्ट-
स्वनेषु कुंभेषु विष्णादि नष्टपूजयेत् ॥ ६१ ॥ निवेदयेत् महाकुंभे पायसं वा गुळो-
दनं ॥ पूर्वस्यामुत्तरं स्थावादि गिकुंडं प्रकल्पयेत् ॥ ६२ ॥ स्कंडिले चान्निमानी

॥पप्र०
॥५५॥

यजुह्यासमिधादिभिः॥समिदान्यतिलंपुष्यं पृथगष्टोत्तरंरातं॥५३॥जुह्या
मूलमंत्रेण नृसूक्तेन चरुंपुनः॥स्यरीयेदिष्टकासर्वासंपादान्येनदेशिकः॥५४
हेमसूत्रेप्रतिसरेःअस्त्रमंत्रेणबंधयेत्॥विभवानुगुणेवान्येकार्पासरजतादि
भिः॥५५॥स्वप्नाधिपतिमंत्रेणसर्पिषाजुह्याद्यतं॥स्वप्नार्थेगुरुणासाधैयं
जमानस्तुसंविशेत्॥५६॥दुस्वप्नदर्शनेनस्यानिर्माणंतत्रसुप्नः॥स्वप्नेरुभे-
नुसदनंप्रारभेताविजंबनं॥५७॥स्तोभूतेराभनेलनेस्त्रापइलेष्टकागुरुः॥प्र
वेशयेत्प्रासादमिष्टकास्ताकपूजिताः॥५८॥कूपस्यद्वारदेशस्यदक्षिणेदेशि
कोत्तमः॥पादमूलाद्यस्तास्ताक्षिपेनुर्यादिघोषयेत्॥५९॥स्वस्तिदंवाचयि
तानुब्राह्मणानघनतोपितान्॥प्रादक्षिण्येनचंद्रादिसोमांतंदेवमंदिरे॥६०
मनुष्याणांनुमेषांतंमूलमंत्रेणदेवते॥निदृश्यादिष्टकाचाग्निमानुष्याणांनि
केतने॥६१॥श्रीसूक्तेनेष्टकाचानंदेवीनामाधिदेवते॥इष्टकानांचतुमूर्तिः
पंचमूर्तिस्तुमानुषे॥६२॥याम्यवारुणयोर्मूलमन्त्रमिंद्रवनेरायोः॥इष्टका

॥राम॥
॥५५॥

नांचनुर्मूर्तिः पंचमूर्तिसुमानुषे ॥ ७२ ॥ याम्यवारुणयोर्मूलमग्रमिंद्रचनेशयोः ॥
इष्टकानां भवेत्सासो नोपानाद्विषमं भवेत् ॥ ७३ ॥ कूते चोभतो ज्ञानाद्देवस्य भ
यकारणं ॥ तस्मादुपानसद्वीमिष्टकां प्रथमे क्षिपेत् ॥ ७४ ॥ अचिदैवं समभ्यर्च
स्वन्नतो येन पूरयेत् ॥ रत्नेर्लोहेश्चान्यैश्च कूर्कमेष्ट्यां च वैः ॥ ७५ ॥ पूरिते
मुद्रमं स्वप्ने जलावर्ते परोक्षयेत् ॥ कूर्कमं प्रदक्षिणावर्ते स्यावर्तमथाद्रुमं ॥
७६ ॥ स्वप्ने विनिहितं तोयं सद्यः शोषं व्रजेत्पदि ॥ मारुचमपितद्या मनसमा
शिनगच्छति ॥ ७७ ॥ क्षियते यजमानो वा भवेद्द्वाराष्ट्रपिप्लवः ॥ निमित्तेष्वक्रमे
ष्वेवं क्रमेण च रूढं भवेत् ॥ ७८ ॥ देशिकस्य मनस्तुष्टिः सर्वसंपत्करो तथा ॥ वि
पत्करी विनुष्ट्या द्रव्यकारस्य वै तथा ॥ ७९ ॥ दुर्निमित्तेषु सर्वेषु शांत्यर्थं जुहुया
त्तगुरुः ॥ ब्राह्मणान् भोजयेद्दद्यात्स्वर्णं तं च च्यपेयया ॥ ८० ॥ उत्पलस्यारविंद
स्य कंदं गर्ते विनिक्षिपेत् ॥ पुण्यतीर्थस्य शालेयकेदारभ्य च मृत्नया ॥ ८१ ॥ मू
लमंत्रेण तद्भूते पूरयेत् प्रादयेत्ततः ॥ आचार्ये दक्षिणां दद्यात्तनिष्कात्कि

॥ यम
॥ ५५ ॥

कांनृपः ॥ ८३ ॥ अन्येषामपि सर्वेषां दृशानि प्राप्य भवेत् ॥ आरंभणेष्टकाभृष्टे
ताः संख्यायथापुरां ॥ ८४ ॥ सांख्यं जुहुयाद्ब्रह्मन्विनाशकारयेत्युनः ॥ देवाणां
रं करोमीति संकल्प्य देवकेवलान् ॥ ८५ ॥ सद्यः कायगतं पापं नश्ये नमश्च तां जं
तं ॥ आरभ्य मंदिरं मर्त्यां न समाप्य मृतो यदि ॥ ८६ ॥ समाप्तस्येऽपि गेहस्य फलं पृ
र्णं समश्नुते ॥ तस्माद्द्विजानुसारेण कुर्यात्विष्वालयं पुनः ॥ ८७ ॥ यावदिष्टकया
यामतावतो वसय बहून् ॥ कर्ता वसतिभूयो वानाकष्टे तु सत्ततः ॥ ८८ ॥ अप
हारेऽपि नरके पश्येत्सर्वकालिकं ॥ लीलया लिखितं भूमौ प्रासादं मंटेऽपंतुवा
८९ ॥ सार्जये मृदवीर्षी रं नरकं यात्यसंशयं ॥ तस्मान्न चालयेत्तामकल्पितं क
मलासनं ॥ ९० ॥ उपकुर्वंति ये मर्त्या मनोवाकायकर्मभिः ॥ तेऽपि यांति पदं वि
क्षोः पुनर्यत्तिवर्जितं ॥ ९१ ॥ इति श्रीपंचयत्रे महोपनिषदि पाश्चतंत्रे क्रि
यापादे प्रथमेष्टकाविधिर्नाम पंचमोऽध्यायः ॥ ५ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ गभं
न्यासमिदं ब्रह्मन्वृक्षामिश्रयतामसौ ॥ गृण्हीयान्मृत्तिकात्पूर्वं खाने पुद्गा

॥ यम ॥
॥ ५५ ॥

सूक्तमात् ॥ १ ॥ शौले इदे पुण्यतीर्थे वल्मीके कर्कटालये ॥ नद्यां रूषविषाणा-
ग्नेदंतिदंतेपयेनिचौ ॥ २ ॥ हलेनैतेपुसंभृताप्रशस्तामृत्तिकाभवेत् ॥ कुमुदस्वा-
रविंदस्यकशेरुत्पलयोस्तथा ॥ ३ ॥ नीलोत्पलस्यपंचैतान्कंदानपिसमाहरेत् ॥
मनःशिलां हरीतालं अंजनं स्यामसीसकं ॥ ४ ॥ सोयष्टं रोचनं चैव गेरिकं पारदं त-
था ॥ आशयथातूरजानिवज्जवेद्वयमौक्तिकं ॥ ५ ॥ स्फाटिकं पुष्पकं रांखं पशरा-
गंतथापरं ॥ चंद्रकांतं तथानीलं नवैतानिसमाहरेत् ॥ ६ ॥ शालिनी चारकं गुग्गु-
लुप्रियंगु तिलमाषकान् ॥ मुद्गांश्च यववेणुंश्च गृण्हीयानवधान्यकं ॥ ७ ॥ हिरण्यं
रत्नतं ताम्रं भायसं त्रपुसीसकं ॥ सोवर्णं कूर्मं च सोवर्णं रांखचक्रकं ॥ ८ ॥ ए-
तान्सर्वान्समानीय निक्षिपेत् गर्भभाजने ॥ भाजनं चान्यराशौ तु न्यस्य वस्त्रं
णवेष्टयेत् ॥ ९ ॥ गंधादिभिः समभ्यर्च्य विष्णुगायत्र्या ततः ॥ कुंडे वा खंडिले वा
ग्निं समीपीय समिध्वत् ॥ १० ॥ सर्पिं पात्रसमिद्धिंश्च विष्णुगायत्र्या ततः ॥ अ-
ष्टोत्तरशतं हूत्वा संपातान्यनुसंग्रहेत् ॥ ११ ॥ चरुणा च नृसूक्तेन जुह्यात् षो

॥ पञ्च
॥ ५५

इशाहुतिः ॥ इन्द्रादिलोकपालेभ्यो भुवनेभ्यस्तथैव च ॥ १२ ॥ पर्वतेभ्यः समुद्रे
भ्यः आदित्येभ्यस्तथैव च ॥ वसुभ्यश्च मरुद्भ्यश्च राशिभ्यस्तदनंतरं ॥ १३ ॥ वेदेभ्यः
सर्वशास्त्रेभ्यः पुराणेभ्यस्तथैव च ॥ पातालेभ्यश्च दिग्भ्यश्च नागेभ्यस्तदनंतरं ॥
१४ ॥ गणेभ्यः सर्वभूतेभ्यो नक्षत्रेभ्यस्तथैव च ॥ ग्रहेभ्यश्चैव सर्वेभ्यः स्वाहांतं नु हु
यात् यत् ॥ १५ ॥ तिलान्यमिश्रचरुणा नु हुयान्तेभ्य एव च ॥ संपातान्यंसमानी
यनिपिंचेत् गर्भभानने ॥ १६ ॥ निरायामेव कुर्वीत गर्भस्य नंगुरुः ॥ सुमुह
तेः कनसंत्रेकपक्षकरणे गते ॥ १७ ॥ इत्यभेयो दिशोपैश्च सहसंगलपाठकैः ॥ दि
ने इवेदशोपैश्च मास्फोटक्षेत्रेऽपि ॥ १८ ॥ आशयभानने पश्चादेवागारं प्रद
क्षिणं ॥ गतागर्भे प्रहेस्य कृत्राङ्गैः सहसंविद्यते ॥ १९ ॥ द्वारस्य दक्षिणे पार्श्वे
प्रारभ्य पादपार्श्वतः ॥ देवानां पट्टिकायां तु गर्भन्यासः प्रशस्यते ॥ २० ॥ विप्राणां
पट्टिका च स्नानपाणां कुमुदोपरि ॥ वैश्यानां कुमुदा च स्नानरूपाणां जगतोपरि ॥
२१ ॥ नीचे दुःखं भवेत् नित्यं उद्भ्रतेद्रथनाशनं ॥ स्नानश्लोपचारैस्तु भवत्येव न

॥ राम ॥
॥ ५५ ॥

संशयः ॥ २३ ॥ तस्मात्पलेन कर्तव्यं सुगुप्तं भित्तिमध्यतः ॥ संज्ञां मुख्यलोकेन
रुतावालप्रणामतः ॥ २३ ॥ नवगर्वसमायुक्तं पिचानेन समनितं ॥ दारुजंतद्
भावे स्याद्गर्तावरुणसंयतं ॥ २४ ॥ पुण्याहंवाचयित्वा तु पंचगयेन शोचयेत् ॥
ध्यायन् भूमंडलं सर्वैसाद्रिवैससमुद्रकं ॥ २५ ॥ दिग्गजोत्तं भित्तं शेषफणीं द्वादि
रसि स्थितं ॥ मनस्यावेश्वरं चांदिहस्तां स्यामलां रुभां ॥ २६ ॥ जाकल्पिता मृत
स्नातां जादृधात्गर्भसंपदं ॥ आत्मानं केशवं ध्यात्वा सर्वां भरणभूषितं ॥ २७ ॥
मृदंगुहीत्वा सामुद्रं परिकुर्यात्तदक्षिणं ॥ पावतीं पूर्वतो त्यजेत् तीर्थनां दक्षि
णे तथा ॥ २८ ॥ नदीनां पश्चिमे भागे इदं नामुत्तरे तथा ॥ कुजोरमृदमाग्नेय्यां
नेऋते वाल्मिकीं मृदं ॥ २९ ॥ हलजां दिशि मारुत्यां मेशायां हस्ति तंतनां ॥ चृष
भस्य वृषाणस्तां ब्रह्मखाने निवेशयेत् ॥ ३० ॥ कंदमौल्यलमैश्रां स्यात्पुमदिरय
थकोमुदं ॥ नो लोत्सलं प्रतीचीने कारे रपमुदग्दिशि ॥ ३१ ॥ ब्रह्मखाने भवेत्
शायं ततो धातूनि निक्षिपेत् ॥ पूर्वमनः शिलायाम्ये हरितालं चं चारुणे ॥

॥ पञ्च
॥ ५७

३२॥ अंजनं धनदेश्यायां भाग्नेयां दिशि सीसकं ॥ सोराष्ट्रं नैऋते भागे वायवीये नु
रोचतां ॥ ३३॥ ऐशाने गौरिकं मध्ये पारदं ब्रह्मणः पदे ॥ वज्रं पूर्वे भवेद्यास्ये वेदुयै प
श्चिमे बुजं ॥ ३४॥ कोवेरं पुष्यकं भागे स्फटिकं ज्वलने भवेत् ॥ नैऋते मौक्तिकं वा
योचंद्रकांतशिलां तथा ॥ ३५॥ माहेश्वरे महानीलं पद्मरागं नुमध्यमे ॥ शालिबी
जं भवेत्प्राच्यां नीवारं दक्षिणे तथा ॥ ३६॥ कंगूं सतीच्यां धनदेशे प्रियगुं ज्वलने तथा
मापे नैऋते भागे स्यात्तिलो मुद्गस्नुमारुते ॥ ३७॥ ऐशान्ये वेणुधान्यं स्याद्यवस्या
ब्रह्मणः पदे ॥ हिरण्यं पूर्वे दिग्भागे दक्षिणे रजतं भवेत् ॥ ३८॥ पश्चिमे ताम्रमा
दायनिक्षिपेद्दुग्गायसं ॥ भाग्नेये त्रपुणिस्नाने कांस्यं मारुतद्विश्यपि ॥ ३९॥ सो
वर्णकूर्ममैशान्यां दिशि हेमविनिर्मितं ॥ चक्रं जांबूनदं मध्ये न्यसनं मूलविष्यया
४०॥ महो देवीं ततो ध्यात्वा मंत्रमेतद्दुदीरयेत् ॥ सर्वभूतधरेकांते पर्वतस्तनमं
दिते ॥ ४१॥ समुद्रपरिधानीये देवि गर्भसमाश्रये ॥ एवमुक्त्वा ततश्च जंगो मू
त्रेण परिप्लुतं ॥ ४२॥ आद्यादये द्विधानेन सुधया राड्यं मान्वरेत् ॥ गुरवे दक्षि

॥ राम ॥
॥ ५७ ॥

जां दद्यात्पूर्वोक्तद्वयसंख्यया ॥ ४३ ॥ रक्षांसमंततः कुर्याद्गर्भस्य चलनं यदि
प्रापश्चित्तंततः कुर्याद्दुर्निमित्ते च पूर्ववत् ॥ ४४ ॥ अरुत्वागर्भविन्यासंग्रामं प्रा
सादमेव वा ॥ ४५ ॥ यदि कुर्यात्सयंपायाद्विराहास्तु वामवा ॥ ४६ ॥ तत्रामवान्तु
नोष्णगर्भमारौसमाचरेत् ॥ ४७ ॥ वामे क हस्तमपरं शतं हस्तं परं स्मृतं ॥ ४८ ॥ ए
कभूम्यपरं वामपरं द्वादशभूमिकं ॥ विस्तारं त्रिगुणोत्सेधमुत्सेधानुगुणं तलं
४९ ॥ वित्तानुकूलं चोपायः कर्तव्यं कमलासन ॥ अष्टुर्देवस्य शयनमादिभूमौ
विधीयते ॥ ५० ॥ मासोनं श्रीधरा युक्तं द्वितीये तु तले भवेत् ॥ स्थानं तथा तृतीये
स्यात्चतुर्थे यानमिष्यते ॥ ५१ ॥ पंचमे योगशयनं षष्ठे योगानुसंभवेत् ॥ योग
स्थितः सप्तमे स्यात्अष्टमे तार्क्ष्यवाहनः ॥ ५२ ॥ नवमे भोगशयनं भोगा स्याद्दश
मे भवेत् ॥ स्थितिरेका दशो भोक्तुद्वादशो विश्वरूपवान् ॥ ५३ ॥ इति श्रीपंचरा
त्रे महोपनिषदि पामे तंत्रे क्रियापादे प्रासादस्य गर्भन्यासविधिर्नाम षष्ठो
ध्यायः ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ अधस्तादुपपीठं स्यादधिष्ठानस्य चारुकं ॥ शो

॥ पद्म
॥ ५८

आथे रक्षणाथे च समुद्रायार्थमेव च ॥ १॥ अथिष्टानसमोसे चंमर्थे वास्यात्रि
पादकं ॥ पादांशं वा त्रिभागं वा सार्धं वा यथा पादकं ॥ २॥ द्विगुणं त्रिगुणं वापि
कर्तव्यमुपपीठकं ॥ उल्लेखं दश वा कृत्वा भागेनैकेन वर्धतां ॥ ३॥ पंचांशकमथि
ष्टानं पश्चाद्वा द्वये तु निर्गमः ॥ दृढं वा सार्धं दृढं वा द्विदृढं वा त्रिदृढं वा ॥ ४॥ अथि
ष्टानं जगत्वा वा समंतात्वाद्वा स्य कं ॥ वेदी भद्रं प्रती भद्रं सुभद्रं च त्रियामकं
५॥ उद्गाये भानु भागे तु अंशो वा पानु मोरितं ॥ पद्ममंशं तद्दूर्ध्वं चैषे पणं पंच
भागिकं ॥ ६॥ अथो वमर्थेन कं पंस्याद्भागैकेनां भुजं भवेत् ॥ शोपांशं वा जनं कं पं
मष्टांशमुपपीठकं ॥ ७॥ पदंशं वा विधानं च दूर्ध्वं च स्तां बुजान्वितं ॥ वेदी भद्रं
द्विधा प्रोक्तं सर्वहर्म्यं पुयोम्यकं ॥ ८॥ अथि वनं दृक् शिवांशं सुभानु भागांशं वा
शकं ॥ त्रियंशं कांशं भागं तु द्वाभ्यामंशेन योजयेत् ॥ ९॥ जन्मनो वा निनानां तु
तुंगे त्रिनविभागिके ॥ पादकं पंकजं कं पंकं उमुत्तरमंबुजं ॥ १०॥ कपोत मा
लिकांतादि प्रतिवादि नमुच्यते ॥ प्रती भद्रमिदं नाम्ना सर्वालंकारसंयुतं ॥

॥ राम ॥
॥ ५८ ॥

॥११॥ युग्मे चाक्षांशकांशेस्तु द्वेकं वांशंशकांशिके ॥ त्रियंशेतांशके द्वौ भ्यो
मेकेनेवात्रयोजयेत् ॥ १२॥ पादुकंपंकजं चैवमालिंघ्यांतरितंतथा ॥ प्रत्यूर्ध्वं
वाजिनं कंठमुत्तराब्जं कपोटकं ॥ १३॥ मालिंघ्यांतरितंचोर्ध्वं प्रतीश्रेचोर्ध्वं
वाजिनं ॥ द्विविधं प्रतिभ्रं स्यादेकभागादिकंततः ॥ १४॥ त्रिसुप्तारखेतदुत्से
वेद्वाभ्यांजन्मतथांबुजं ॥ अर्धेन कंठमर्धेन पद्मच्छंरोनवाजिनं ॥ १५॥ अर्धेना
ब्जंतथा कंपंकंठमष्टांगमीरितं ॥ अंशेनोत्तरकंपेन पद्मकोपानकं त्रिभिः ॥
१६॥ भागार्धमूर्ध्वकंपस्यादेतनाम्नास्रभ्रं ॥ जन्मखंशत्रियंशेन पद्ममंशे
नकंशरं ॥ १७॥ द्वाभ्यांवाजिनमेकेन कंपमंशंशकैर्गळं ॥ अंशेन कंपकंद्वाभ्यां
वाजिनं कंपमंशकं ॥ १८॥ स्रभ्रं द्विविधं प्रोक्तं सर्वालंकारसंयुतं ॥ सिंहेनम
करैर्व्याजं भूतायैरप्यलंकृतं ॥ १९॥ प्रतिवच्रं नुषास्यं स्यात्स्थानारुढं स म
स्तकं ॥ अर्पितेनार्पितेरभ्येस वैत्रपरिकल्पयेत् ॥ २०॥ अंगमंगं प्रति प्राच्यैर्
धिहीनमथोच्यते ॥ तथा मसूरकानामदुर्जयादुपपीठके ॥ २१॥ आर्ताश्च

॥ पत्र ६
॥ ५९ ॥

दानतुंगांनुद्दिगुणंवासमंभवेत् ॥ सार्धं चार्धं विभागं च कुर्याद्भोपपीठकं ॥
२२ ॥ सप्रत्यंगं समं चार्धं वा जिनं तद्दिदं भवेत् ॥ उपपीठमिदं प्रोक्तं समासात्
कमलासन ॥ २३ ॥ अविष्टानमचो वक्ष्ये देवागारस्य सिद्धये ॥ स्तंभायामं त्रि
भागे कमविष्टानं प्रमाणतः ॥ २४ ॥ स्तंभायामाष्टभागे कं प्रभाविष्टानकंप
कं ॥ उपानवर्गो विष्टानं उच्यते मिह पत्यते ॥ २५ ॥ उपानं नगती पञ्चकंठं कं पं
चपट्टिका ॥ निद्रिका पञ्चकोपेतं स्कंधं मंतरितं भवेत् ॥ २६ ॥ इत्येवं द्वादशां
गानि अविष्टानाधिकल्पिते ॥ पादवधं प्रतीवधं द्विविधं योनिमूलतः ॥ २७
पादानां वधनत्वात् पादवधमितीष्यते ॥ प्रतेस्तत्प्रतिबंधित्वात् प्रतिबंधन
मिष्यते ॥ २८ ॥ येदंतत्पादबंधं स्याद्द्वेष्यं प्रतिबंधनं ॥ तदंगं परितरेष्यं अ
र्धेष्यं न कारयेत् ॥ २९ ॥ अंगेष्यं अक्षं प्रोक्तं अर्धेष्यं यथास्करं ॥ होमस्तत्
पादबंधं स्यात्प्रतेस्तं प्रति क्रिया ॥ ३० ॥ प्रतिबंधमविष्टानं येष्यमानं न
कारयेत् ॥ यदि कुर्यात्क्षभे दोषानेकरधिकूलक्षयं ॥ ३१ ॥ प्राकारगोपुरद्व

॥ राम ॥
॥ ५९ ॥

रंतस्याधिष्ठानस्येत्नं ॥ एवं मार्गविधिंशस्त्वंकारयेद्वास्तुशास्त्रतः ॥ ३२ ॥ उपान
नहंतत्प्रवृत्तिंच नुदंडं त्रिदंडकं ॥ द्विदंडं चैकदंडं च साध्यर्षिपादवास्ततः ॥ ३३ ॥
एवं पंचविधंतारमुपानं होमनिष्क्रिया ॥ द्विदंडार्थं द्विदंडं च अर्धर्षिं च त्रिपा
दकं ॥ ३४ ॥ तच्चार्षमानंदंडं च होमासा बहुलं स्मृतं ॥ प्रकृतेरुपरिस्तं यज्ञोमा
यांचैव मानतः ॥ ३५ ॥ विमानाधारहोमायां बहुलं स्तंबमुच्यते ॥ तावन्मानाव
गादं च योजयेत्तत्र पञ्चज ॥ ३६ ॥ जन्मभूम्योस्यधिष्ठानं तत्रादौ कारयेत्तु वः ॥ देवा
नामप्यधिष्ठानं च त्वादिंशतु तद्भवेत् ॥ ३७ ॥ अधिष्ठानं तु कर्तव्यं वस्तुभिश्च शिला
दिभिः ॥ पद्मवंचाद्यदिष्ठानं वक्ष्ये लंकारपूर्वकं ॥ ३८ ॥ तत्पद्मपत्रचित्रैर्वा अ
धिष्ठानादिकल्पयेत् ॥ पादस्यार्धमधोत्सेधमधिष्ठानं तु षोडश ॥ ३९ ॥ उपान
स्यार्धमुत्सेधं पद्माश्रितं चतुरर्षिकं ॥ अक्षरं पट्टिकस्यां संशोपं पद्मकमुद्धृतं ॥ ४० ॥
अर्षोऽं मध्यकुंभस्यादेकांशं मूर्ध्वपंकजं ॥ स्कंधांतरं विभागे तु प्रथमात्तु भि
न्नखंशकं ॥ ४१ ॥ प्रतिवाजनमेकांशं पद्मवंशे तिकीर्तितं ॥ यस्याधिष्ठानमु

॥ पस०
॥ ५८॥

लेखं पंचादशविभागिकं ॥ ४२ ॥ अथमश्रैवभागस्तु पंचांगं जगती भवेत् ॥ कु
मुदाथै चतुर्थांशं संखकं क्षंशमंशकं ॥ ४३ ॥ त्रियंयं प्रतिरुलेखं वानिनं चैकभा
गिकं ॥ प्रतिबंधमिदं नाम्ना कीर्तितं कमलोद्भव ॥ ४४ ॥ यद्यपि एतान्मुलेखं च
योविंशतिभागिकं ॥ द्वार्धं मद्रवधानोच्चं पंचार्धं जगती भवेत् ॥ ४५ ॥ पंचांशं
कुमुदोलेखं एकांशोपरिपट्टिका ॥ त्रियंशं ग्रीवमुलेखं कं पतिश्राद्धियंशकं ॥ ४६
कपोतसादनं नाम्ना सदनेषु पूजितं ॥ उपोपानं तु भागेन जगतिः सप्तभागी
का ॥ ४७ ॥ चप्रकंतुषडंगम्याद्वेनं पादाद्विकांशकं ॥ तथैवांतरितोलेखं क्षंशार्धं
प्रतिरुद्भयः ॥ ४८ ॥ प्रतिवानिनमेकांशं भागे विंशतिभिर्युतं ॥ प्रतिमुखं कर्क
रीभूतं नागवक्रसमानितं ॥ ४९ ॥ प्रतिबंधमिदं नाम्ना सर्वदेवेषु योग्यकं ॥ द्वि
भागाभ्यामुपोपानं सप्तंशं जगती भवेत् ॥ ५० ॥ षोडशं कुमुदोलेखं चाराव
प्रंस्कृत्तकं ॥ मालिं गांतरितं द्विभ्यां तद्वर्धं चाधिकं भवेत् ॥ ५१ ॥ तद्व्यार्धं प्र
तिमुखं सर्वावयवशोभितं ॥ मंहे श्रमकरे व्योले वलीपत्रैरलंकृतं ॥ ५२ ॥

॥ राम ॥
॥ ५८ ॥

प्रतिमुखं करस्यं स्यात् मकरध्वजसंयुतं ॥ मकरास्ये च निष्क्रान्तं व्याजं विष्या च
रोगणाः ॥ ५३ ॥ रोपां संवाजिनोपेतं केसराभ्रसमन्वितं ॥ एकविंशतिभागेकं
युक्तं नानाप्रतिक्रमं ॥ ५४ ॥ अधोत्से च मच्चिष्टानं पंचादशविभागिकं ॥ जन्म-
स्याधैविभागेन जगती चतुरश्रकं ॥ ५५ ॥ रसांशका ॥ अक्षरूपमवेदिबंधेन यु-
क्तं कुम्भत्रियंशकं ॥ पञ्चबंधेन तस्योर्ध्वं त्रिपादेनोर्ध्वं पादिका ॥ ५६ ॥ तथैवं
नरितोत्से चं छंशाभ्यां प्रतिक्रम्यं ॥ अधैनवानिनं कुर्यादूर्ध्वं पदार्धभागिकं ॥
॥ ५७ ॥ पञ्चबंधमिदं नाम्नादेवानां हर्षणं परं ॥ यद्विष्टानमारं हि भवेद्द्वविं-
शतिक्रमान् ॥ ५८ ॥ अरोनपदिकां कुर्यात्क्षंरोनेवांबुजं भवेत् ॥ तदंशोर्ध्वं
पदं स्यात्पदंशोर्जगति भवेत् ॥ ५९ ॥ चतुर्थं कुमुदात्से चंतस्योर्ध्वं कांशपदिका
कंठंसात्रिभिरंशेन अधैनोपरिपदिका ॥ ६० ॥ अधैनोर्ध्वं बुजं कुर्यामहाप-
दं त्रियंशकं ॥ अधैनोपरिपत्तं स्यात्कंपमधैनकारयेत् ॥ ६१ ॥ चप्रबंधमि-
दं नाम्नासर्वेषामसुयोजयेत् ॥ होमस्तं प्रतिस्तं भं द्विचंपादद्वैर्ध्वकं ॥ ६२

॥ पञ्च
॥ ५९ ॥

प्रकृतेस्तुतलादूर्ध्वं होमस्तंभं प्रकल्पयेत् ॥ प्रतिस्तंभं प्रतेदूर्ध्वं उत्तरांतः प्रपा
दकं ॥ ५३ ॥ आयामादूर्ध्वमुत्सेधमधिष्ठानं प्रमाणतः ॥ वैशेषिकं प्रमाणं स्या
द्विशेषोत्सृष्टिभाषितं ॥ ५४ ॥ अधिष्ठानोत्सेधमानं षडक्षनवभिः क्रमान् ॥
इंद्रोऽस्य सूर्यभागस्यादृशबंधांशमानतः ॥ ५५ ॥ एकांशोनांकसूत्रं स्यात्सप्त
मानं प्रमाणतः ॥ दोषांशं पादद्वैधस्यात्प्रीवं स्यात्सप्तमानतः ॥ ५६ ॥ देवा
नां हर्म्यधिष्ठानं समायां मंडपेपि वा ॥ पंचवर्गग्रहं रम्यं चतुर्वर्गोत्तुमध्यमं ॥ ५७
ततर्धस्तर्धममानं स्यादधिष्ठानप्रमाणतः ॥ देवालयसभास्थानेमाधारस्य
प्रमाणतः ॥ ५८ ॥ नगरवासो नकर्तव्यः कर्तव्यं विनाशनः ॥ पादबंधं प्रतीवं
चंद्रिविबंधं च मुच्यते ॥ ५९ ॥ तद्देवालयं कृत्यमकृत्यं मानुषालयेऽप्युपानं
निष्क्रमं प्रोक्तं चतुर्दंडं त्रिदंडकं ॥ ६० ॥ त्रिदंडार्धं द्विदंडार्धं चैकमुच्य
ते ॥ इत्येवं होमनिष्क्रान्तं द्विकुसंख्यापादवास्तवः ॥ ६१ ॥ मूलपादस्तु विस्तर
मप्रपादं तु विस्तरं ॥ तत्तत्पादप्रमाणस्य तत्तद्वैपुल्यमानतः ॥ ६२ ॥ यदुपा

॥ राम ॥
॥ ५९ ॥

नस्यनिश्रान्तं तंत्रियं शोना विभाजयेत् ॥ त्वत्केकांशं वहिस्तत्र प्रकांकारयेत्ततः
॥ ७३ ॥ तत्तत्कुमुदपट्टं च तद्दत्तं श्रीवस्य पेशनं ॥ त्रिदंडं वा द्विदंडं च उपातो ध्वंशं
दंडकं ॥ ७४ ॥ सप्तदधिकदंडं च दंडं दंडार्धं वा हले ॥ इत्येवं बहुधा प्रोक्तं अधि-
ष्टानस्य लक्षणं ॥ ७५ ॥ इति श्री पंचरात्रे महोपनिषदि पात्रे तंत्रे क्रिया पादे अ-
धिष्टानलक्षणं नाम सप्तमोऽध्यायः ॥ ७६ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ प्रभेदमधुना व-
क्ष्ये विमानानां लक्षणं ॥ ज्ञानं सत्त्वं त्प्रभेदानां किंचिदेव प्रदर्शयेत् ॥ १ ॥ वि-
मानानि च भिद्यन्ते तलाधिष्टानभेदतः ॥ श्रीवाचमस्तकं चैव चक्रं चैव द्वे जयंत-
कं ॥ २ ॥ मूले मूले यदि स्थूलमग्रे ये सूक्ष्ममद्भुतं ॥ पुरे भागे महद्वेणं त्रिद्विष्टस्व-
ल्पनासिकं ॥ ३ ॥ सूपो च नुष्कं नासायं विमाने चोभयोरपि ॥ रत्नायतं विमा-
नां नुरंगवामानि पूजितं ॥ ४ ॥ सकंठकूरं श्रीभोगं मध्ये भद्रं तथा विभं ॥ श्री-
विद्यालामनि प्रोक्तं बहुश्रंस्वस्तिबंधनं ॥ ५ ॥ श्रीकरं च नुरस्त्रं नुषोडशास्त्र-
युतं पुनः ॥ विमानं पुष्पकमिदं विमाने पुष्कपूजितं ॥ ६ ॥ भद्रेण सहितं मध्ये

॥ पञ्च
॥ ७०

मस्तके कंठकं धरं ॥ कोष्ठकं भद्रनास्यं गं सुव्रतगजमस्तकं ॥ ७० ॥ विमानं केसर
मिदं सर्वालंकारशोभितं ॥ मुखे मुखे सभावक्रंशिरसस्तद्धिनेत्रवत् ॥ ७१ ॥ सोम
ख्यं कर्करीभृतं च त्तगर्भं प्रहानितं ॥ मुखे तस्थ महाघोणं विमाने चोभयोरपि
॥ स्तूपीयुगं मयुग्मं वानासिकाल्यं त्रिदिक्षु च ॥ चत्तायतं सुवृत्तं वानास्नेतस्या
स्तुदर्शनं ॥ ७२ ॥ चतुरस्रमधिष्ठानं तद्वत्कंठं च मस्तकं ॥ चतुष्कूटसमायुक्तं
चतुष्कोष्ठसमन्वितं ॥ ७३ ॥ शिखरे च महादिक्षु मदानासाभिरन्वितं ॥ तोरणे
वैदिभद्राथ्ये नीनाचित्रविराजितं ॥ ७४ ॥ नाम्नेतस्वस्तिकं प्रोक्तं विमानेषु पृ
थुपूजितं ॥ तदेव सौष्टिकं निम्नमुन्नतं कोष्ठकं यदि ॥ ७५ ॥ अंतःप्रस्तरसंयुक्तं एत-
द्विपुलसुंदरं ॥ अंशमंशत्रयं सत्रपादांशं स्वांशं त्रिभागिकं ॥ ७६ ॥ भागद्वयं वि-
तलांशं प्रस्तरश्रीचमस्तकं ॥ पादोदयेन वांशे तु द्वितलादिविमानके ॥ ७७ ॥ अं-
तरःप्रस्तयेपेवं कूटसालाभिरन्वितं ॥ नानालंकारसंयुक्तं नानापादैरलंक-
तं ॥ ७८ ॥ विमानं पर्वतं प्रोक्तं विमानेषु पूजितं ॥ तदेव चतुर्लंबेदिकंदरं

॥ यम ॥
॥ ७० ॥

शिखरं घटं ॥ १७ ॥ अष्टकूटं चतुःशालायुक्तं सप्तशृणादिकं ॥ कोष्टकं निर्गमं
मध्ये द्वित्रिदंडेन सौष्टिकान् ॥ १८ ॥ समग्रो वशिरोपेतं कुटकोष्टसमन्वितं ॥ ना
नाधिष्ठानसंयुक्तं नानापादैरलंकृतं ॥ १९ ॥ चतुरस्रं सुवृत्तं वानाडीभिर्वहुभि
र्युतं ॥ नाम्ने तैमं हरं प्रोक्तं विमानं कमलासन ॥ २० ॥ तद्देवशिखरे चार्धकोष्टकं
चतुष्टयं ॥ चतुरस्रशिरोयुक्तं चतुष्कूटसमन्वितं ॥ २१ ॥ नानाधिष्ठानसंयुक्तं
जनेकतलसंयुतं ॥ नाडीभिस्तु सहस्रैश्च तदूर्ध्वं पादमेव वा ॥ २२ ॥ नाम्ने वस्व
स्तिबंधं स्यात् नानावयवशोभितं ॥ तद्देवसौष्टिकं कोष्टं मंतरः प्रस्तरेयुतं ३३
हास्यपंचरैर्निम्नं चाष्टैर्वात्यनासिकं ॥ नानालंकारसंयुक्तं एतत्कल्याण
मिष्यते ॥ २४ ॥ तद्देवशिखरे चार्धकोष्टकं चतुष्टयं ॥ चतुर्नासीममायुक्तं ए
तत्पांचालमिष्यते ॥ २५ ॥ तद्देवाष्टाश्रकं वेदिकं षं च शिखरं घटं ॥ शिखरेष्ट
महानासी नाम्ने तद्विष्णुकांतकं ॥ २६ ॥ तद्देवकूटशालानामंतरप्रस्तरेर्विना
तचतुर्भागमधिकं आयतं चतुरस्रकं ॥ २७ ॥ आयताश्रंतथावेदिः कं षं च शि

॥ पञ्च०

॥ ५१ ॥

खरं घटं ॥ स्तूपीत्रयसमायुक्तोमेतनाम्नासुमंगलं ॥ २८ ॥ तद्देवायतनं च
हेदिकाकंदरं शिरः ॥ सर्वावयवसंयुक्तमेतत्गांधारमिष्यते ॥ २९ ॥ तारादर्शो
शमधिकं आयतं चतुरस्रकं ॥ इत्येवंपुक्तं शिरोयुक्तं नेवशास्त्रामुखान्वितं ॥ ३० ॥
विमानं पुष्करं प्रोक्तं सर्वहर्म्येषु पूजितं ॥ चतुरस्रमधिष्ठानं च तर्गर्भग्रहान्वि-
तं ॥ ३१ ॥ सर्वालंकारसंयुक्तं एतन्नाम्नामनोहरं ॥ तद्देवचतुरस्रं स्याद्भूगणस-
मन्वितं ॥ ३२ ॥ वर्तुलं जन्मतस्तूपीकांतं चेद्भूतहर्म्यकं ॥ आयतास्रमधिष्ठानं ष-
डशंकं चरं शिरः ॥ ३३ ॥ नानालंकारसंयुक्तं नाम्नाकोवेरकांतकं ॥ नानाधिष्ठान-
संयुक्तं नानापादैरलंकृतं ॥ ३४ ॥ पादोपरिभवेनासीस्वस्तिकाबंधशोभितं ॥
अनेकतलसंयुक्तं नानापादैरलंकृतं ॥ ३५ ॥ नासीभिर्बहुभिर्युक्तं स्तूपीभिर्ब-
हुभिर्युतं ॥ भद्रकोष्टमिदं नाम्नामायतं चतुरस्रकं ॥ ३६ ॥ तद्देववर्तुलं कंठं कू-
टं च शिरस्तथा ॥ चतुर्नासीसमायुक्तं च तत्कूटमिदं भवेत् ॥ ३७ ॥ तद्देवाष्टा-
शमाधिक्यमायतं चतुरस्रकं ॥ कर्णकूटमधः कर्णमायतं च तत्तमस्तकं ॥ ३८ ॥

॥ ६५ ॥

॥ ५२ ॥

कोष्टभट्टमिदं विंशत्या सर्वहर्म्येषु पूजितं ॥ तद्देववर्गुलं वेदिः कंठं च शिखरं षट्
३९ ॥ शोषं पूर्ववद्दुष्टं नाम्नाश्रीयोगमिष्यते ॥ वृत्ते रत्नायते चैव नासीभिर्बहु
भिर्युतं ॥ ४० ॥ अनेकतलसंयुक्तं नानालंकारसंयुतं ॥ विमानं पाटकेयुक्तं मेतलु
प्यकमिष्यते ॥ ४१ ॥ जलखलं विहायोर्ध्वं आयतं चतुरस्रकं ॥ कंठं च शिखरं चैव
चतुर्नीसिकमंगलं ॥ ४२ ॥ नानालंकारसंयुक्तं लंबपंजरमीरितं ॥ नानामसूकर
स्तंभवेदिनालकतोरणं ॥ ४३ ॥ नानालंकारसंयुक्तं लंबपंजरमीरितं ॥ नानाम
सूकरस्तंभवेदिनालकतोरणं ॥ ४४ ॥ नानालंकारसंयुक्तं नानारत्नेविचित्रकं ॥
सोमपीठमधिष्ठानं केवलं वामसूरकं ॥ ४५ ॥ स्वास्तिकाकारसंयुक्तं नासिकाभि
रलंकृतं ॥ आयतं चतुरस्रं च अनेकतलसंयुतं ॥ ४६ ॥ नानानाटकसंयुक्तं मेत
लनाम्नाजयावहं ॥ तद्देवान्यैरलंकारैर्वैरास्रकं शिरः ॥ ४७ ॥ नानामसूक
रस्तंभवेदिकालकतोरणं ॥ नानावेदिकमित्युक्तं विष्णोर्मंदिरमुत्तमं ॥ ४८ ॥
आयतास्रं सभाकारं शिरःस्वीयतास्रकं ॥ अनेकतलसंयुक्तं स्तूपीत्रयसम

॥ ५२० ॥
॥ ५२१ ॥

नितं ॥ ५८ ॥ सूपीचनुक्कयुक्तंचतुर्नोसीसमनितं ॥ सोमद्रमिदं प्रोक्तं वर्षस्त्र
विवर्जितं ॥ ५९ ॥ चतुरस्रमधिष्ठानं चतुरस्रगणं तथा ॥ कुंभकारंगलादूर्ध्वं अने
कतलसंयुतं ॥ ५० ॥ विमानमेतदेवस्य थेषं कमलमंडलं ॥ महापट्टं त्रिभागेन मु
खे भवसिनासिका ॥ ५१ ॥ अतदृक्पट्टपाखैनुमास्यं त्रितलच्छदं ॥ इन्द्रमिन्द्रमि
दं नाम्ना भवनेषु संपूजितं ॥ ५२ ॥ पट्टिकांबुजदृक्वेत्रवेत्रदृक्पट्टिकानितं ॥ प्रां
कणंतुचतुर्भेदं कनासासमनितं ॥ ५३ ॥ चतुरस्रं चंद्रशालामुखे महतिनासि
का ॥ एकपंचार्धपंचार्धचतुर्भागे रथः क्रमात् ॥ ५४ ॥ नाम्ना च वज्रिकांतं स्थाप
याधिष्ठानसंयुतं ॥ चतुरस्रादिभूदेवपर्यं शस्त्रसंयुतं ॥ ५५ ॥ तदूर्ध्वमंगवृत्तं
तु प्रागुक्तान्यक्रियां नितं ॥ सोम्यं नाम्ना च साधारशिखरं कर्णकूटदृक् ॥ ५६ ॥
कर्णकूटं सृष्ट्वा मंग्रीवाकारं च कुंडलं ॥ शिखरेण समावृत्तं नाम्ना च वलभद्र
कं ॥ ५७ ॥ आयताश्रमतिच्छंदं व्यासाख्यं शक्तिबंधनं ॥ दीर्घमंडलबंधंतुं वृत्तं
ग्रीवं तथा शिरः ॥ ५८ ॥ पंचकोटकमित्युक्तं गृहाणामपिमंडलं ॥ अर्पितान

॥ राम ॥
॥ ५२१ ॥

र्येतांगंचशैलसंस्समाहृतं ॥ ५९ ॥ विशालान्चशिरोयुक्तमेतज्जपावहं ॥
निम्नशालोचकूटंतुचतुरस्राष्टकचूतवत् ॥ ५९ ॥ नासिकाबहुसंयुक्तंमूलम-
ध्याप्रकूटकं ॥ चूतगर्भगृहंनाम्नामधेभद्रमितिस्मृतं ॥ ५९ ॥ एवंनानाश्रवःसं-
द्वचतुरस्रांतराजकं ॥ एतदेवतद्व्यंवेद्यालाकारंशिरोज्जगजं ॥ ५९ ॥ मुखान्त-
मुज्ज्वलमुखंशेषंतद्वृत्तकंटकं ॥ पृष्टतश्चाप्रयुक्तंतत्स्रांतकेचप्रकोष्टकं ॥ ५९ ॥
समचूतशिरोयुक्तंयोगानंदनमुच्यते ॥ आयताष्टाश्रशिखरग्रीवमष्टाष्टना-
डिकं ॥ ५९ ॥ सौकर्येसौकर्यं च पडस्रशिखरान्वितं ॥ चटाकृतिसमाकारं क-
र्णकूटोत्तमसूत्रं ॥ ५९ ॥ पडस्रशिखरग्रीवंनाम्नातसंसतारकं ॥ आयतास्र-
कृतिःशालाशिरःशालामुखेमुखे ॥ ५९ ॥ द्विचंद्रसालकंष्टृष्टेएतन्नाम्नामहे-
द्रकं ॥ चतुरस्रांगसंयुक्तंचतुरस्रसमसूरकं ॥ ५९ ॥ नवत्रयोदशादोषैद्रुखाकारं
चमंडलं ॥ शालामुखेमुखेष्टृष्टेतत्पार्श्वेष्टृष्टनाडिकं ॥ ५९ ॥ ग्रहपिंडांश्रनुवि-
शानासिकाभिरलंकृतं ॥ नाम्नातसूर्यकांतंस्यात्तृत्तायतशिरोज्जगजं ॥

॥ पञ्च
॥ ४३ ॥

४९॥ सोरभ्यं पार्श्वभागांतं मध्यमस्थोर्ध्वपंजरं ॥ मंगलाखदमित्युक्तं नाम्नासो
पंपुगेक्तवत् ॥ ७० ॥ दशभागंचतुर्भागांश्चासृत्तांतमाश्रितं ॥ चतुरर्ध्वं बहुधुं दं
शाखायांचमुखेमुखे ॥ ७१ ॥ महानासीद्वयोपेतं मुखेचचतुरष्टकं ॥ शिरःपश्चात्
नेपंथापश्चकुंडलसंनिभं ॥ ७२ ॥ विंशतिद्वारिकानासीनिद्रानिद्रसमन्वितं ॥
द्विभागाचचतुर्भागांश्चादीर्घांसमूलकं ॥ ७३ ॥ प्रागुक्तंचतुरश्रंतुसालापंजर-
संयुतं ॥ शतनासीसमायुक्तं तथाचैवतुविंशतिः ॥ ७४ ॥ प्राडमुखे मध्यमारभ्य
कूर्मन्यसुरोक्तवत् ॥ उदारसारमेतन्नुदीर्घं चतुर्भागांश्चाश्रितं ॥ ७५ ॥ अर्धान्यथा
श्रमंयुक्तं उन्नताचतुरायतं ॥ निज्वलं प्रज्वलं भूमिचतुरश्रार्धमंडलं ॥ ७६ ॥ अ-
र्धार्चतथाप्रीवंशिवरं युगनासिकं ॥ विजयं नाम षट्सप्तभागाधार्धसं-
न्वितं ॥ ७७ ॥ चतुष्कृदंचतुष्काष्टं चतुष्काष्टशिरोगबंधं ॥ अमलांगमिदं नाम्ना-
नवसप्तपदस्थितं ॥ ७८ ॥ युक्तं द्वादशभिः कोष्ठैरष्टाभिश्च प्रकोष्ठकैः ॥ अर्धा-
ध्वपंजरैर्ध्वनासिकाशिखरान्वितं ॥ ७९ ॥ अनेकतलसंयुक्तं नाम्नां तद्विमला

॥ राम ॥
॥ ४३ ॥

रुती ॥ महापी वंनुगर्भस्यादर्वाशीचोर्ध्वपट्टिका ॥ ८० ॥ मंडूकेर्वाशिकाभिश्च
भासने परिकल्पितं ॥ कोष्टं द्वादशाभिर्भुक्तं सोष्टिकाभिर्घाष्टिभिः ॥ ८१ ॥
अर्धे पंजरशालाभिर्हिरण्यशिखरोत्तगळं ॥ अष्टोर्ध्वपंजरं चैव यद्येदेतु विमले
दहं ॥ ८२ ॥ शकृत्तशिखरश्रीवंकपोतेनाष्टनासिकं ॥ अर्धोधिके चतुष्कोणे मं
गलाकारकुट्टिमं ॥ ८३ ॥ एतच्च विमलं चामत्रिद्वैवं विमलं कृतिः ॥ विंशन्मूले
द्दशांशं चामष्टांशाद्द्वादशांशके ॥ ८४ ॥ द्वात्रिंशद्द्विंशतिं चापि गर्भस्याचतुरा
यकं ॥ अर्धोदिकादि वर्गैश्च कर्करी कृतनासिकं ॥ ८५ ॥ तथा विन्यस्तसर्वांगशा
ला कृतिशिरोनितं ॥ शिखरेषु महानासीत्शालापंजरसंयुतं ॥ ८६ ॥ एतत्
श्रीकांतमित्युक्तं श्रियं दृष्टति देहिनां ॥ एतत्कृत्वा यत्कारं कर्करी कृतनासि
कं ॥ ८७ ॥ शेषं पूर्वोक्तं सर्वं चंद्रकांतमिदं स्मृतं ॥ मुखे मुखे समावक्रं शिखरं
स्तुद्धिनेत्रवत् ॥ ८८ ॥ सौमुख्यं कर्करी भूतं कृत्वा गर्भं ग्रहानितं ॥ कृत्वा यत्तं विमा
नेषु मुखे महतिनासिका ॥ ८९ ॥ नासिकाप्रकृतश्चापि स्तूपीत्रयसमनितं

॥ पञ्च
॥ ५४

चतुरस्रतलश्रंदंरुत्तगर्भग्रहानितं ॥ रत्तायतंविमानेषुमुखेमहतिनामि
का ॥ ८९ ॥ नामिकाप्ररुतश्रापिसूपीत्रयसमन्वितं ॥ चतुरस्रतलश्रंदंरुत्तग
र्भसमन्वितं ॥ ९० ॥ सुरतंशिवराकारंनासीभिःपंचभिर्युतं ॥ नवाष्टंवाष्टसं
युक्तंश्रीप्रतिष्ठितमुच्यते ॥ ९१ ॥ महानस्यश्रतस्यस्युःशालापंचरसंयुतं ॥
तच्चतुर्धौर्धसंयुक्तंरुत्तमूर्ध्वशिरोदरं ॥ ९२ ॥ संचितांसंचितांगंचसोपानानां
चतुष्टयं ॥ कपोतमालयायुक्तंहारणैववताकरा ॥ ९३ ॥ मंतप्रस्तरसंयुक्तं
जतांगसमन्वितं ॥ प्रासादमध्यकर्णैस्त्रैनीलीरुतनिशालकैः ॥ ९४ ॥ शाला
पंचरकूटैश्चयुक्तंप्रासादमस्तकं ॥ अधिष्ठानादिभिर्वर्गैरुहप्रत्युहमंडलैः
॥ ९५ ॥ नव्यावर्तारुतिंप्राप्तिसोपानानाचतुष्टयैः ॥ युक्तंबहुतलोपेतंशुभः
स्वस्तिकमुच्यते ॥ ९६ ॥ इतिश्रीपंचरात्रमहोपनिषदिप्राप्तंत्रेक्रियापा
देप्रासादभेदलक्षणंनामअष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ नागरं
शिविलंचैववेसरंचेतितत्रिधा ॥ अमूपीकंठमारभ्यचतुरस्रं प्रकल्पितं

॥ राम ॥
॥ ५४ ॥

॥१॥ चामायतास्रमथवानागरंतदुदाहृतं ॥ वस्वश्रमायतां चिह्नं च डश्रमथवा
यतं ॥ २ ॥ उक्तं तदा विलाहानं रत्नं रत्नायतं पुनः ॥ वेमगरयंतदाख्यातं एवं त्रिवि
धमिष्यते ॥ ३ ॥ मूर्ध्वैष्टका विचित्रं नृणु वक्ष्यामि संप्रति ॥ भवनस्य परः पूर्वं
पूर्ववत्कारयेत्प्रयां ॥ ४ ॥ तन्मध्ये वेदिकां कुर्यात्सर्वालंकारसंयुतां ॥ यन्मया या
दृशः पूर्वं कलितां प्रथमेष्टकाः ॥ ५ ॥ मूर्ध्वैष्टकाश्च तन्मध्ये च तस्य आदशस्मृताः
स्थापयेत्पूर्ववत्तान् चान्यराशिपुनिक्षिपेत् ॥ ६ ॥ द्वारकुंभां द्वजां सम्यक्तोर
णादि समर्चयेत् ॥ संस्थापयेत् महाकुंभं तस्मिन्मावाप्त्यपूजयेत् ॥ ७ ॥ वेदिकाया
श्चतुर्दिक्षु होमः पूर्ववदिष्यते ॥ दिक्षुष्टामृतया चाम्नःसांतिहोमं प्रवर्तयेत्
॥ ८ ॥ पूर्ववत्तत्रैष्टकाः सूत्रैर्वैष्टयेत्प्रथमं गज्जन ॥ चान्यराशिपु संस्थाप्य कलशा
न्पंचविंशतिः ॥ ९ ॥ मणिभेदादि संयुक्ता सूत्रवत्त्रादिवैष्टितान् ॥ अर्चयेत्
गंधपुष्पाद्यैराचार्यैः शास्त्रवत्प्रथा ॥ १० ॥ उपोषितः सुचस्नानो नववत्त्रांगु
लीयकः ॥ तत्रैव द्वाभ्यां स्तीर्य रायितो विजितेंद्रियः ॥ ११ ॥ मूर्ध्वैष्टकानामा

॥ पञ्च
॥ ४, ५

धाततथैववरुणामह॥ यजमानो विरुक्षामासोपवासो जितेन्द्रियः॥ १२॥ वसे
तत्रेव दर्मे पुष्याय न्यरमपूरुषं॥ एवंगत्रो प्रकुर्वीत यथोक्तं सर्वमक्षयं॥ १३॥ इतो
मृते विमले रूषे मुहूर्ते गुरुरात्मवान्॥ इत्येकलशात्सर्वान्स्नापयेन्मूलविष्य
या॥ १४॥ महाकुंभस्ततो येन भूयस्नाप्नापयेद्बुधः॥ अथ्यन्मूलमंत्रेण वेष्टये
न्नववाससा॥ १५॥ आदाय वेष्टकाः सर्वाः क्रतुभिः समलं कृतेः॥ चामप्रदक्षिणी
कृत्य नुर्षोपसमन्वितं॥ १६॥ आरोपयेयुस्वाः सर्वा विमानस्योपरि कृते॥ पु
ण्याहं वाचयेत्तत्र क्रतुभिः सहतो गुरुः॥ १७॥ मूर्ध्वेष्टकानामाघाता प्राङ्मुख
कृत्यमाहितः॥ आयं नारायणं देवं हृत्प्रणवंपते॥ १८॥ आदध्यादिष्टका
पश्चात्पूर्वादि क्रममाश्रितः॥ अथ यः शूद्रानुलोमाश्च नृष्णीमाघानमाचरेत्
१९॥ पापयोगयुतान् सर्वान् प्रति तान् पतिलोमजान्॥ वर्जयेद्यलमादाय म
सैर्मूर्ध्वेष्टकाविभो॥ २०॥ प्रणम्य शिरसा भूमौ यजमानो गुरुः पुनः॥ वस्त्रे
धनधान्यैश्च गोभूमिकनकैस्तथा॥ २१॥ पंचांगभूषणं दध्यात्तद्वासीदासंत

॥ राम ॥
॥ ४, ५ ॥

थेवच ॥ बाहनं हस्तिनुरगं रजोपानंतथेवच ॥ २२ ॥ तस्मै सगुरवे देयं दक्षिण
मविशंकितः ॥ तोषयेद्रथकारं श्रवस्त्रात्रधनधान्यकैः ॥ २३ ॥ स्तूपीकाकी
लमधुनावस्यते कमलासन ॥ लोहजं दारुजं वापि स्तूपीकाकीलमिथ्यते ॥ २४ ॥
ऊर्ध्वं भूम्यं पितुलितं विस्तारयामसंमितं ॥ स्तूपीकाकीलमेतस्यादृश्यमंगुलि
निर्मितं ॥ २५ ॥ विमानं कंठतुलितमध्वर्षं द्विगुणंतवा ॥ एवं चतुर्विधं प्रोक्तं
स्तूपीकाकीलमुत्तमं ॥ २६ ॥ तद्द्वयं चतुरस्रं वापंचास्रं वा प्रकल्पयेत् ॥ रत्नाय
ते विमाने तु चतुरस्रायतेपि च ॥ २७ ॥ युग्मं स्यात्स्तूपीकाकीलमपुन भवकां-
क्षिणः ॥ उत्तरेषामयुग्मं स्यात्स्तूपीकाकीलमुत्तमं ॥ २८ ॥ यावद्विंशतियुग्मं
स्यात् द्युग्मैकोनविंशतिः ॥ चतुरस्रेषु च अष्टास्रेषु समवृत्तके ॥ २९ ॥ स्तूपि
काकीलमेवं स्यात्सर्वकामसमृद्धिदं ॥ रुलैकं स्तूपीकाकीलं अथ वा संप्रकल्प
येत् ॥ ३० ॥ स्नापनादिक्रियाः सर्वायावदशेषणं कृतं ॥ मूर्ध्वं शुकवत्कर्तव्या
विशेषस्तु विधीयते ॥ ३१ ॥ आरोपिते ततः कीले विमानाग्नेततः स्रुधीः ॥ पु

॥ पप्र०
॥ ४७ ॥

ण्याहंवाचयेत्गर्तेनवरलानिनिक्षिपेत्॥३२॥ पूर्वीदिग्मध्यमानंस्यात्तथा तु
बीजंमलोहकं॥ क्षिप्त्वागर्तेततस्तूपीप्राग्मुखोमूलविषया॥३३॥ ज्ञान्चार्यं
स्त्रापयेस्तूपीपंचांगाकल्पभूषितः॥ हागेपवीतकटकैःकेयूरैरंगुलीयकैः॥
३४॥ पंचांगभूषणैर्युक्तैर्भूषितःसोन्नरोयकः॥ सधयास्तूपिकागर्तेदृढी कु-
र्यादनंतरं॥३५॥ स्त्रापनीयामृजुस्तूपीवक्राचेद्गुह्येपदा॥ संस्त्रापितस्य को-
लस्यपुनरुत्पत्तयदि॥३६॥ अज्ञानादथवामोहाज्ञानाद्यष्टंचनस्यति॥ तस्मा-
त्सर्वप्रयत्नेनविपर्येतनुनाचरेत्॥३७॥ यदिकुर्यात्प्रमादेनशांतिहोमंसमाच-
रेत्॥ संस्कृतस्यचकोलस्ययदिस्थात्कृषिरादिकं॥३८॥ समुसृज्यचतंकीलंकी-
लमन्यंसमाहरेत्॥ तंकीलंनुप्रतिष्ठाप्यप्रासादाग्रेनिधायच॥३९॥ पूर्ववच्चद-
दौकुर्यादाचार्यःसुसमाहितः॥ सौवर्णैराजतीताम्नीस्तूपीदारुमयीतथा॥
४०॥ पूर्वापूर्वाबहुफलाःपश्चिमापश्चिमाल्यादा॥ गुरवेदक्षिणादेयाहेम-
संख्यान्पूर्ववत्॥४१॥ शिखाकुंभंसूवर्णैवारजतंताम्रमेववा॥ पंचजं-

॥ रास॥
॥ ४५ ॥

मृन्मयं वापि स्थापयेत्क्षणे रूमे ॥ ४३ ॥ चूत्तेषामनिवृत्तं स्याद्दश्रयुक्तेऽथ युक्
भवेत् ॥ नानारलेऽश्वलोहेऽश्विखाकुंभं प्रपूजयेत् ॥ ४४ ॥ अथ ग्रंथमुकुजाका-
रं दीपाकारमथापि वा ॥ कुर्यान्मनोहरं दृश्यमथ स्तान्तस्य पंकजं ॥ ४५ ॥ महा-
नासौत्तमांगेषु चक्रं वा शूलमेव वा ॥ स्थापयेत्लोहजं वापिदारुजं वा न भावयेत्
४६ ॥ तले तले विमानानां दिक्षु देवान् प्रकल्पयेत् ॥ इन्द्रं मेधाकुमारं वा दक्षिण
स्यामुपापतिं ॥ ४७ ॥ दक्षिणा मूर्ति मथवा प्रतीच्यां नृहरिं हरिं ॥ श्रीधरं वा त
थोदीच्यां ब्रह्माणं वाचनाधिपे ॥ ४८ ॥ अथवा दिवराहस्या प्राच्यां नरहरस्त
था ॥ ततो नु श्रीधरो देवस्तनो हयशिरस्तितः ॥ ४९ ॥ प्राच्यां दिक्षु च वा दिक्षु
नरो नारायणो हरिः ॥ रुष्णाश्वत्थारण्येऽस्युरथवा पुरुषः पुरः ॥ ५० ॥ सत्यो द
क्षिणतः पश्चाद्भ्युतो नंत उत्तरे ॥ वासुदेवाद्यो वासुर्दिक्षु पूर्वादिपुत्रमा
न ॥ ५१ ॥ श्रीधरं पूर्वदिग्भागे वराहं दक्षिणे तथा ॥ नृसिंहः पश्चिमे भागे अ
नंतश्चोत्तरे तथा ॥ ५२ ॥ भ्रुवं वरे स्थिते दिक्षु मूर्तयोऽपि स्थितास्तथा ॥ आसी

॥ ५५ ॥
॥ ५६ ॥

नेतद्दृशसीनाशयानेतूभयंभवेत् ॥ ५३ ॥ यानारूढेप्रधानास्युर्योनारूढास्त्रि
ताश्रने ॥ विश्वरूपेषुतद्दृशुस्त्रितावास्युश्रनुर्भुजाः ॥ ५३ ॥ इन्द्रादयश्चेदिन्द्रे
वाभासीनाएवतेसदा ॥ विमानेद्यैलनेदिस्त्रशैलजाएवदेवताः ॥ ५४ ॥ तोया
धिवासनेरुत्तामंडपेचाधिवास्यच ॥ मुहूर्तेरुत्तापयेदिस्त्रवर्णलेपंसमान्चरे
त् ॥ ५५ ॥ शूलानिष्ठापयेदिस्त्रविमानेचेष्टकामये ॥ तोयाधिवासनंरुत्ताम
धिवासंन्यसेत्क्रमात् ॥ ५६ ॥ त्रिवस्तुक्रमराः रुत्तावर्णलेपंसमान्चरेत् ॥ योय
स्यवर्णशास्त्रोक्तस्तेनैवालेपनंभवेत् ॥ ५७ ॥ व्यसासेब्राह्मणादीनांवर्णानांसं
करोभवेत् ॥ सर्वेचभक्तिभाग्यापन्नविष्टरसंस्थिताः ॥ ५८ ॥ अथैचित्ररुतां
सर्वैचित्राभासेनवाभवेत् ॥ एकनासासमायुक्तेएकादिड्मूर्तिरिष्यते ॥ ५९ ॥
चनुर्भुजावादिभुजःसौम्यवक्त्रस्त्रिताननः ॥ ६० ॥ विमानेनासिकाहीनेदिड्मू
तिरपिनेष्यते ॥ ६१ ॥ चनुरस्त्रायतेरुत्तेचाप्तिरुत्तायतेपिवा ॥ वीरसेनःरूपे
णश्रवीरनाथःसुभद्रकं ॥ ६२ ॥ आग्नेयादिपुद्गलेतेबाहुभिःसप्तचारिणं

॥ राम ॥
॥ ५७ ॥

विष्णुपार्थिवरास्याःकरालवदनान्विताः॥५२॥चतुरध्रायतेचाम्निनासि
काद्वयसंयुते॥दक्षिणोत्तरतस्तस्यपुरुषोपूर्णपुष्करौ॥५३॥शंखचक्रधरोस्त्रा
प्योहस्तोयवनिकास्पृशौ॥तलेतलेविमानस्यसुराविष्याचरास्तथा॥५४॥नृ
संदोबहुभावेणुवोणापणवधारणः॥कल्पनीयास्तथानेचकिंनरोरगजा
तयः॥५५॥ममावतारासर्वत्रकल्यातचेष्टितानिच॥कपोतेषुकपोतेषुत्त
लेषुचतलेषुच॥५६॥हंसमालांप्रकल्पेरन्मृतमालांस्तथैवच॥अन्योन्य
सुरवमालोक्यस्त्रितागगनयापिनः॥५७॥मृतानिनानानृत्यंतिविरुतांनन
भांतिच॥प्रतेरुपरिकंठस्यान्दधस्ताकोणभूमिषु॥५८॥गरुडान्कल्पये
मिंहान्संविष्टानथवास्त्रितान्॥तदुन्नतंकंठमात्रंपादमात्रमथापिवा॥५९
अर्धैर्वात्रिपादंवानामथोद्भायदृश्यते॥अधस्तात्तद्विष्टानेकल्पयेद्दे
वताःक्रमान्॥६०॥आग्नेयेहस्तिवदनमीशंदक्षिणतोद्यवा॥दक्षिणाभू
तिमृषिभिःसेवितंवटमाश्रितं॥६१॥विश्वरूपंप्रतीचीनेकमलासनमु

॥पञ्च
॥५८

नरे ॥ ऐशानां तु धरां देवीं स्थापयेत्तु विचक्षणः ॥ ७२ ॥ ऐशान्यां मं विहा देवीं
माहिषोदिरसि स्वितां ॥ अथवा पूर्ववत्सर्वादि मूर्तिः परिकल्पयेत् ॥ ७३ ॥ अ
थ स्नादुपपीठेषु पूर्वांकादि स्फुदेवताः ॥ अथवा तत्कथोपेतं प्रादुर्भावान् प्र
कल्पयेत् ॥ ७४ ॥ पाषाणशकंरातक्रसूधया त्रिप्रकारया ॥ पिष्टाय त्रिफलां
बोभिः सकृद्विचित्रयत्नतः ॥ ७५ ॥ खदिरार्जुनयोस्तोयैः शल्मल्याक्षीरशाखि
नः ॥ मिश्रीरुक्मचट्टे सम्यक्तोयभा वितया तथा ॥ ७६ ॥ मापीयं त्वक्परिका
शासं मिश्रीभूतया पुनः ॥ गुलपाकरसैस्तैश्च पुनः कुटीकया मृगं ॥ चामलिं
पेत्क्रमेणैव सूलादि त्रिविधान्मया ॥ चिरस्थायी भवेदेवं कल्पिते मंदिरे पु
नः ॥ ७७ ॥ पाषाणशकंरातक्रमुवान्यश्मूर्णयेत्ततः ॥ तच्चूर्णे वक्ष्यमाणे तद्वि
गुणावा लुकाक्षिपेत् ॥ ७८ ॥ पिष्टं तदेकवारं चेत मूलं द्विः पिष्टमुच्यते ॥ सूक्ष्मं
त्रिंश्रेत्परं ज्ञेयं सूलाद्यालेपनं चूमात् ॥ ७९ ॥ पंचवर्णेस्ततः कुर्याच्छोभितं
यात्र चक्षुषा ॥ उपानदादि स्तूप्यंतं भूषयेत्कनकादिभिः ॥ ८० ॥ मुक्ताम-

॥सप्त॥
॥५८॥

णिहिरण्यत्वकूकिंकिणीजालकेतुभिः॥ मृपयेत्सदनंविष्णोर्यथाविज्ञानुसा
रतः॥ ८२॥ इतिश्रीपंचरात्रेमहोपनिषदिपात्रे तंत्रे क्रियापादे विमानदेवताक
ल्पनं नाम नवमोऽध्यायः॥ ९॥ श्रीभगवानुवाच॥ परिवारनिवेशार्थं शोभार्थं मं
दिरस्य च॥ रक्षणार्थं च परितः प्राकारं परिकल्पयेत्॥ १॥ अंतर्मंडलनामानं प्रा
कारं प्रथमं विदुः॥ मंतर्होरमतो विप्रम ध्याहारमनंतरं॥ २॥ अनंतरं च मर्यादां
हामथ्या तु पंचमं॥ पंचैते च नुरस्त्रास्युः समुपेतखलूरकाः॥ ३॥ पंचभेदाश्च तंत्रे
पुचंद्रिकाभूमिरंतिमा॥ एकास्तंभावलीकल्याद्वयीषाकमलासन॥ ४॥ उपा
नदादिपंचांगमधिष्ठानं प्रकल्पयेत्॥ दंडस्तदर्थं पादोनंतस्योद्येदमुदीरितं॥
५॥ अधिष्ठाने कृते तस्मिन् स्तंभमालाविधीयते॥ अंतराजमहीमाहुषामां
तर्मंडलाख्यया॥ ६॥ पंचहस्तां च नुहस्तां द्विहस्तां चायथेष्टया॥ अंतरावरणं
स्थास्य पंचप्रासादकुंभतः॥ ७॥ विद्धि नैवेतरेषां नुसालानामंतराजम्॥
एकद्वित्रिचतुर्हस्तैः क्रमद्योवर्षितो भवेत्॥ ८॥ मंदिरस्य महीनासासमः स

॥ पञ्च
॥ ५९ ॥

लसमुद्रियः ॥ ग्रीवाग्रनुलितोवाखात्प्रतिसंमित एव वा ॥ ९० ॥ उपपीठसमा
युक्तः सालोदंडत्रिरुद्रियः ॥ चतुःपंचद्विदंडेवासालानामुद्ययंविदुः ॥ ९१ ॥ उप
परिष्ठाचसालानां सिंहोवागरुडोपिवा ॥ कल्पनीयः प्रयत्नेन ध्वजयष्टिसं
ततः ॥ ९२ ॥ प्रासादाग्रे प्रकर्तव्यस्तदंगश्चार्धमंडपः ॥ चतुर्धा चामनिकृते पा
दोवार्धमथापिवा ॥ ९३ ॥ त्रिपादो चामनुल्यंवाअध्वार्धंवायथा रुचि ॥ द्विगु
णंवाचतुर्वक्त्रयद्वाहस्तप्रमाणतः ॥ ९४ ॥ एकहस्तं द्विहस्तंवात्रिहस्तंवासमा
यतं ॥ चतुर्हस्तं पंचहस्तंकारयेद्वर्धमंडपं ॥ ९५ ॥ अंतराळंतयोकार्यं तालं य
द्वाकरायतं ॥ दंडमध्यर्धमथवा द्विगुणंवाविनापिवा ॥ ९६ ॥ हीनेर्धमंडपे चा
स्तः पार्श्वीभ्यां निर्गमश्चमः ॥ अग्रतः पृष्ठतोवापि भवेतां पार्श्ववर्त्मनि ॥ ९७ ॥
चत्वारिगोपुराणि स्युः चामन्वेत्सोमपीठकं ॥ अग्रे तु मंडपस्यार्धं विपुलान्
नमंडपः ॥ ९८ ॥ समुद्रितं प्रति सममधिकं वायुश्रेयसा ॥ एकद्वित्रिचतुःपं
चहस्तो नृत्तार्धमंडपौ ॥ ९९ ॥ सातराळं समुद्रिष्टं पार्श्वीभ्यां चामनिर्गमः

॥ राम ॥
॥ ५९ ॥

सोपानपंक्तयः कार्याः ॥ पार्श्वयोरुभयोरपि ॥ २० ॥ देवालयेषु युग्मास्युः पदंगु-
लसमुच्चयः ॥ तावद्विस्तारसंयुक्ता द्विगुणं वोभयं भवेत् ॥ २१ ॥ सोपानपार्श्वयो-
र्हस्तिहस्तास्युस्तवीयसः ॥ यद्द्वारथांगं कुर्वीत द्विरदं पार्श्ववाहिकं ॥ २२ ॥ द्वारं
वातायनं वापि भित्तिबंधनं जानुनित् ॥ कुलक्षयोस्तिनाशश्चापि वीं भित्ति-
बंधने ॥ २३ ॥ यद्दार्धमंटपार्श्वं त्रिपादं पादमेव वा ॥ तत्तुल्यं वातरालं तु अंतरा-
लायतं भवेत् ॥ २४ ॥ विस्तारो हासयेत्तस्य अंतरालस्य पार्श्वयोः ॥ हस्तं तालं त-
दर्थं वा हासयेत् पार्श्वयोरपि ॥ २५ ॥ युग्मस्तं भ्रममोपेतं तालं बंधमथापि वा ॥
लांगलं वा प्रकुर्वीत उभयं वा विना भवेत् ॥ २६ ॥ चतुरस्रायतं वा स्यात् चतुर्द्वार-
श्चतुर्दिशं ॥ वातायनं वा युग्मेषु न कुर्यादिति बंधनं ॥ २७ ॥ अंतरावरणस्यांत-
र्बहिर्वीभयतेपि वा ॥ आयामो मंटपस्यास्याद्युग्मं तु प्रमाणतः ॥ आयो ड-
शांतं युग्मस्याद्युग्मे त्रयोदश ॥ मंटपायाममुद्दिष्टं विस्तारे कमलासन-
२८ ॥ यद्दामूलालयसमर्धमंटपसंमितं ॥ तदर्थं पादमेवाद्ययद्दालयसमं-

॥ यत्र ॥
॥ ७० ॥

भवेत् ॥ २९ ॥ मध्यर्धे द्विगुणं वाचसपादेवालयस्य च ॥ मूलालयसमं वापिता
लं हस्तं च वाचिकं ॥ ३० ॥ उपानाथंगसंयुक्तं सर्वालंकारसंयुतं ॥ तानानाटकसं
युक्तं मंतस्तं भविर्जनितं ॥ ३१ ॥ उत्सेधं मंटपस्याहुरर्धं मंटपसंस्तिनं ॥ अचिकं
वात्तदुत्सेधं मंटपस्य चतुर्मुखं ॥ ३२ ॥ यदा प्राग्यामसोमानं प्राग्वत्तं निर्गमं भवे
त् ॥ कल्पयेद्विज्ञानास्त्रज्ञानि च यः कोणभूमिषु ॥ ३३ ॥ तलवंधं तदूर्ध्वं तुलांग
लं वा प्रकल्पयेत् ॥ कोणे पुगुठंडं कुर्यात्सिंहं वा कमलासनं ॥ ३४ ॥ सभां वा तु प्र
कुर्यात्तथा विज्ञानुसारतः ॥ प्राकारस्य चतुर्दिक्षु गोपुराणि प्रकल्पयेत् ॥ ३५
चामाश्रययोर्चास्याद्वैवेकं प्रकल्पयेत् ॥ तले द्वादशाभिर्युक्तं उत्तमं हितला
दिषु ॥ ३५ ॥ मूर्धेष्टकां स्तूपिकां च पूर्ववत्कल्पयेत् क्रमात् ॥ दिग्मूर्तयः पूर्ववत्सु
पूर्ववत्गुरुडादिकं ॥ ३६ ॥ प्राकारे पुत्रसर्वेषु मंटपासुः समंततः ॥ द्वाविंश
तिधनुर्मानं मंटपं चोत्तमं विदुः ॥ ३६ ॥ अष्टादशधनुर्मानं मंटपं मध्यमं विदुः
अधमं द्वादशधनुर्मानं मंटपं परिकल्पयेत् ॥ ३७ ॥ पूर्वांक्तहस्तसंख्यं वा कुर्यात्

॥ राम ॥
॥ ७० ॥

स्नानमंदपं ॥ उत्तमं द्वाभिरुत्तैः मध्यमं चाष्टहस्तकं ॥ ४० ॥ षट्सप्तमचमं-
विंश्यांशुद्रं हस्तत्रयायतं ॥ दक्षिणोत्तरतः षष्टेभिर्नियस्यत्रकल्पिता ॥ ४१-
स्तंभाष्टकायुतं तत्रसोपानं परिकल्पयेत् ॥ दौर्घ्यालामधः कुर्यात्सूत्रं
दनसंयुतं ॥ ४२ ॥ मंदपाप्राङ्मुखाः सर्वे सर्वावर्णसंस्त्रिताः ॥ आस्नानमंद-
पानं सर्वान् प्रकुर्यात्सर्वतोमुखान् ॥ ४३ ॥ प्रासादारं भवः सर्वान् भूमिसं-
शोचनादिकं ॥ रुलाहस्तिनखंचैवं मंदपंचैव कल्पयेत् ॥ ४४ ॥ गर्भन्यासस्तु
कोणेष्वदंगे मंदपकर्मणि ॥ गोपुरे क्रियमाणे तु दक्षिणस्यां दिशि स्मृतः
४५ ॥ कवाटयुग्मं संस्थाप्य द्वारे द्वारद्वयं यथा ॥ लोहनं दारुनं वापि विचित्र-
नुरगादिभिः ॥ ४६ ॥ शाखान् च नुष्कं कुर्वीत तथैव शिलायापि वा ॥ शाखा क-
वाटौ प्रक्षाल्य पंचोपनिषदाजलैः ॥ ४७ ॥ नववस्त्रेण संवेष्टय चान्यथा दि-
शुनिक्षिपेत् ॥ महाकुंभार्चनं कुर्यात्पूर्वं वषास्त्रचोदितं ॥ ४८ ॥ रुलाप्र-
भाते विमले मुहूर्ते षोडशे गुरुः ॥ खाने लोहादिविन्यस्य स्थापयेद्द्विजलिना

॥ पञ्च
॥ ७१ ॥

सह ॥ ४९ ॥ पुण्याहंवाचयित्वात्पंचगव्यैर्विलेपयेत् ॥ महाकुंभजले देवान्
ससेत् कुर्वेत् दक्षिणे ॥ ५० ॥ अथः शांतिं दक्षिणतो वाग्देवीमुपरि स्तयेत् ॥ रति
मुत्तरतिः शाखासं वंचतस्त्पुक्रमात् ॥ ५१ ॥ कवाटे दक्षिणे स्थाप्यो विश्वदृक्
भूतनायकः ॥ कवाटे चोत्तरे स्थाप्यो विश्ववक्त्रः प्रतापवान् ॥ ५२ ॥ अवतारां
श्रुतत्रज्ञान् प्रोक्षयेत् सविधया ॥ वेदाशास्त्रपुराणानि वेत्तेषु निवसंति
च ॥ ५३ ॥ नाराचे पुत्रयं च्छिंशद्देवाकीलेषु चोर्मयः ॥ कवाटपट्टिकायां च भू
तनायं प्रकल्पयेत् ॥ ५४ ॥ कवाटकंदपट्टे स्थासं स्थाप्यो विश्वभावनः ॥ ए वं
कुंभजले ध्यात्वा विन्यसेत् सर्वदेवताः ॥ ५५ ॥ आचार्यं दक्षिणां दद्यात् निष्कसं
ख्यातु पूर्ववत् ॥ सोवर्णां राजतस्ताम्रकवाटोदारुजस्तथा ॥ ५६ ॥ पूर्वंः पूर्वं
कलायास्य भूयसे कल्पिते नृणां ॥ कवाटदारुजं स्वर्णै रंजते त्पूज्यते सुरैः ॥ ५७
स्तंभापादशिलासे वरजनासादि पूर्वकं ॥ नखाप्या ब्रह्मणे स्नाने तेषामुप
रिपोतिकाः ॥ ५८ ॥ कल्यास्ताः सूत्रकारोपिवाजिनादिसमन्वितः ॥ तुला

॥ राम ॥
॥ ७१ ॥

मारोपयेत्पश्चात्तत्रैवैकैकादिभिः ॥ ५९ ॥ सुलवंधमतः कुर्यात्प्रथमविस्ता
नुसारतः ॥ ५९ ॥ पाद्माद्वदनकंवापिकुर्वासास्त्रानुसारतः ॥ ६० ॥ चंडप्रचंडोक्त
योद्दारेगर्भग्रहस्यतो ॥ दक्षिणोत्तरपार्श्वेऽमुनिवेषोसहस्रिषो ॥ ६१ ॥ दं
ष्टाकराजवदनोभीमौवाट्टं चारयेत् ॥ कान्तावियुक्तौ विकटौ करंडमकुटा
नितौ ॥ ६२ ॥ अर्धमंडपकद्वारेशंखचक्रान्तमांगिनौ ॥ मंतर्मंडलसंज्ञस्यसा
रस्यद्वारपार्श्वयोः ॥ ६३ ॥ जयश्रविणयश्रोभोक्तव्योत्स्यगोपुरे ॥ एकमे
वेत्यतेतेषां चतुर्दिक्षुगोपुरं ॥ ६४ ॥ मंतर्हारस्यपूर्वस्यां द्वारिपद्मगदाधरो ॥
खड्गधरो द्वारिदक्षिणस्यां प्रकल्पयेत् ॥ ६५ ॥ प्रतीच्यां वज्रमुसलो चारिणो
दिशिकल्पयेत् ॥ पारां कुशाधरो ब्रह्मनुत्तरस्यां दिशि स्थितौ ॥ ६६ ॥ मध्यां
तर्हारसालस्य प्राच्यादिपुष्पाक्रमं ॥ दिक्षु चतुर्विधातारो ततो भद्रसुभ
द्रको ॥ ६७ ॥ दृतांतास्तरविध्वंसो कुबेराक्षकुबेरको ॥ प्राच्यांदिपुमहादि
क्षु मर्यादासालगोपुरे ॥ ६८ ॥ दुर्जयप्रवलोकयोर्विश्वभावनपुष्करौ ॥

॥ पञ्च

॥ ७२ ॥

संभवः प्रभवोऽस्यातां सः शोभनसूत्रको ॥ ५९ ॥ जघन्यावरणद्वारे प्राच्याहो
कुमुदादयः ॥ कुमुदः कुमुदासश्च पुंडरीकोऽथ वामनः ॥ ७० ॥ चांकु कर्णः सर्वने
त्रसुमुखः सूप्रतिष्ठतः ॥ अष्टौहोहो प्रतिद्वारं कल्पनीयं यथाविधि ॥ ७१ ॥ वि
ष्णुपार्षदाः सर्वसर्वसेनाधिपास्मृताः ॥ इंदुहस्तविरुपाक्षाः करंडमकुटाब्धि
ताः ॥ ७२ ॥ फणिकंकणमाजास्थाभूकुटीकुटिलेक्षणाः ॥ व्यत्यस्तहस्तचर
णाः रक्षंति द्वारमाश्रिताः ॥ ७३ ॥ चतुर्थावरणे कुयात्याकस्नानं विचक्षणः ॥
प्रथमावरणे वापि द्वितीयावरणे पिवा ॥ ७४ ॥ तृतीयावरणे वापि चतुर्था
वरणे पिवा ॥ इन्द्राग्निमध्ये चाग्नीये तस्य स्नानं विधीयते ॥ ७५ ॥ खलुरिकास
मायुक्तं मध्ये चांकणसंपुतं ॥ चतुरध्यायते भागे प्राचीनस्याग्ममंतकं ॥ ७६ ॥
युग्महस्ते प्रमाणं च दीर्घचूलेन वा पुनः ॥ मध्येऽग्निमयो कुंडं नित्यहोमा
यकल्पयेत् ॥ ७७ ॥ अपूपपचनस्नानं मध्ये नैऋतयाम्ययोः ॥ फलानि निक्षि
पेन्मध्ये नैऋते वरुणस्य च ॥ ७८ ॥ द्वारं प्रकल्पयेत् प्रत्यकु मध्ये वा युजले दा

॥ राम ॥

॥ ७२ ॥

योः ॥ क्षालनं तंडुलादीनां कूपो तवहिरेव वा ॥ ८० ॥ चूमनिर्गममार्गांश्च यु-
ग्मास्युः कुटिलास्तथा ॥ मज्जनां भोगृहेयाम्येतां वृत्तीयमनैः ऋते ॥ ८१ ॥ वा-
रुणेवाससां स्नानं मारुते पुष्पमंटपः ॥ सौम्ये चैकांतिनां भुक्तिस्नानमीशो-
चनालयः ॥ ८२ ॥ बहिरावरणे कुर्यादाग्नेये चान्यसंग्रहं ॥ जवचातग्रहं चाम्ये-
गोशालास्यादुमापतो ॥ ८३ ॥ तृतीयावरणे स्नानं चूत्रादीनां विभावसो ॥ दि-
विकादिस्त्रिंशं पानीयं वारुणे भवेत् ॥ ८४ ॥ उत्सवे देवयजनं सोमेशानां
तरे भवेत् ॥ इंद्रेशानां तरे वापि मध्ये चाग्निस्करेशयोः ॥ ८५ ॥ यमाग्निमध्ये वा
कुर्यादुत्सवे वागमंटपं ॥ स्नानमीये सरस्वता वाथ स्नानं तु वायवे ॥ ८६ ॥ य-
थोक्तं वरणे भावे विद्यमाने क्वचिद्भवेत् ॥ वारुणे वा भवेत्सौम्ये कूपं शर्वैत-
था भवेत् ॥ ८७ ॥ यत्र वा वारिणः संतितत्र कूपं प्रकल्पयेत् ॥ अष्टदिक्कथं
योगंतटाकंकारयेद्भुवः ॥ ८८ ॥ प्राकाराणां तु सर्वेषां बहिष्ठादीर्धिका भवे-
त् ॥ शास्त्रश्रवणसत्त्वानां वेदाध्ययनपाजिनां ॥ ८९ ॥ यतीनां भित्तरेषां च

॥ पञ्च
॥ ७३ ॥

सठः कार्यो बहिर्ववेत् ॥ सदनानि च कार्याणि देवमाश्रित्य निष्ठतां ॥ ९१ ॥ इ
थानं पृथ्ववाटो च परितो धाम कल्पयेत् ॥ प्रथमावरणे वापि द्वितीयावरणे
पिवा ॥ ९१ ॥ तृतीयावरणे वापि यथादेशानुकूलतः ॥ एकावरणयुक्तस्य परि
वारानि मानुष्यु ॥ ९२ ॥ प्रधानभेराभिमुखः कल्पनीयो विहंगराट् ॥ नृत्ता
र्थमंष्टपस्थाद्येतस्य धाम च कल्पयेत् ॥ ९३ ॥ गोपुरस्थान्तरे साले मंदिराभिमु
खोरविः ॥ तस्यैव दक्षिणे साले चंद्रमापरि कल्पयेत् ॥ ९४ ॥ बन्दो कामो यमो
ब्रह्मनैः कः तस्यात्गजाननः ॥ वारुणे पण्मुखो दुर्गा वायो सौम्ये च नाधिपः ॥
९५ ॥ ईशानेशं करस्तत्र क्षेत्रपालस्तथा भवेत् ॥ सोमेरायोरंतरा च विष्वक्सेनं
प्रकल्पयेत् ॥ ९६ ॥ अंकणे दक्षिणे सप्तमातरस्तु निनेः सते ॥ इंद्राह्यो लोक
पाला पूजास्वाद्यासूत्रांकणे ॥ ९७ ॥ गोपुरस्य भवेदंत बहिर्वा बलिपीठका
अंतर्हाराह्योपेते विशोपां धाम्नि कल्पयेत् ॥ ९८ ॥ सूर्या चंद्रमसो स्थाने संख्याः
प्यौ पुरुषोऽन्युतौ ॥ सूर्या चंद्रमसो कल्प्यौ द्वितीयावरणे तथा ॥ ९९ ॥ हयग्री

॥ राम ॥
॥ ७३ ॥

वः स्मरस्नानेस्नानेसंकर्षणो विधेः ॥ वराहो विघ्नराट्स्नाने प्रथुस्तः शरज-
न्मनः ॥ १०० ॥ कात्यायिन्यामनंतस्यादनिरुञ्चोनयसने ॥ नृकेसरीशांकरेस्था
दंकणे पीठिका सुचेत् ॥ १११ इंद्रादयः समम्भर्ष्यांस्तेषां स्नाने यथाक्रमं ॥ च-
क्रीमुसलवान्दंशवीर्यद्विनीचगदाधरः ॥ ११२ ॥ शाडीं पद्मीतथावल्गो पृ-
ज्यादिव्यास्त्रधारिणः ॥ प्रथमावरणे येषां स्नाने ये समुदीरिताः ॥ १०३ ॥ ज्ञे-
याद्वितीयेते सर्वे परिवारायथोक्तया ॥ मध्यांतर्होरसाले तु गोपुरे भयपा-
र्ययोः ॥ १०४ ॥ आदित्याद्वादशाराध्यामध्ये मन्मथवेषसोः ॥ वसवः पूजनी-
यास्युर्विधिविघ्नरूतंपुनः ॥ १०५ ॥ मध्यपितृगणाः पूज्याः षडाननगणे श-
योः ॥ विश्वे देवासमाराध्यामरुतोगुहदुर्गयोः ॥ १०६ ॥ सप्तर्षयः पूजनीयाः
मध्ये दुर्गाकुबेरयोः ॥ कुबेराशानयोर्मध्ये रुद्रा एकादशस्मृताः ॥ १०७ ॥ त-
त्रैव च क्षेत्रपालः प्रांकणकुमुदादयः ॥ इंद्रादिपीठिकास्नाने सभान्याः क-
मलासन ॥ १०८ ॥ मर्यादावरणे स्नाथ्यामष्टादशगणेषु ये ॥ इत्तमाः परि-